

Narodno-gospodarske stvari.

O kmetški posojilnici.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice, registrovana zadruga z neomejenim poroštvo v Ljubljani, imela je v nedeljo dne 23. januarija t. l. svoj 5. redni občni zbor. Navzoči deležniki zastopali so 73 glavnih deležev.

Po pozdravu načelnika Janeza Kneza prebere blagajnik svoje poročilo, iz katerega povzamemo sledeče: Prometa imelo je društvo 239.136 gold. 7 kr. Gotovine v blagajni in naloženega pri drugih denarnih zavodih 8393 gold. 67 kr. Upravno premoženje društva znaša 71.225 gold. 56 kr. Pomnožilo se je toraj memo lanskega leta za 19.078 gold. 48 kr., posojila povikšala so se memo lanskega leta za 12.594 gold. 21 kr. in iznašajo koncem leta 62.191 gld. 50 kr. Ta svota 21.932 gld. 50 kr. izposojena je proti intabuliranemu dolžnemu pismu, 3865 gold. proti menjici in intabuliranemu zastavnemu pismu, 36.394 gold. pa proti menjici. Hranilne vloge pomnožile so se memo lanskega leta za 17.991 gold. 75 kr. in iznašajo koncem leta skupno s kapitalirovanimi obrestmi vred 56.400 gold. — Čisti dobiček znaša po odbitku $4\frac{1}{2}\%$ obresti deležnikom 1341 gold. 96 kr.

V imenu nadzorstva poroča odbornik Ig. Kotnik. Iz njegovega poročila povzamemo sledeče:

Nadzorstvo skontriralo je v pretečenem letu dvakrat blagajnico in pregledalo listnico za menjice in dolžna pisma, ter pri tem našlo vse v redu, kakor to kaže potrjenje dotičnih zapisnikov. Po sestavi letnih računov in bilance, pregledalo je iste in se prepričalo, da so računi in bilanca sestavljeni popolnoma pravilno in se vjemajo vsi izkazi s knjigami.

Vsled tega predlaga nadzorstveni odbor, da se dá ravnateljskemu odboru za lansko leto absolutorium in se mu izreče zahvala za vestno in trudapolno opravljanje njegovega posla.

Gledé dobička, ki znaša (brez $4\frac{1}{2}\%$ nih obresti za glavne deleže) 1341 gold. 96 kr., sklenilo je nadzorstvo v sporazumljenji z ravnateljstvom sledeče:

150 gold. se plača dividende, tako, da dobé deležniki po 6 gold. na delež s štiri in pol $\%$ nimi obresti vred;

350 gold. se dá ravnateljskemu odboru kot nagrada za njegov trud v letu 1886.;

45 gold. naj se dovoli za dobre namene, in sicer:

- a) 10 gold. za „Collegium Marianum“;
- b) 10 gold. za študentovsko kuhinjo pod vodstvom gosp. Jerana;
- c) 10 gold. za podporno društvo slovenskih dijakov v Gradcu;
- d) poleg tega predlaga nadzorstvo, da se dovoli šišenski šoli 15 gold. za obutev in obleko revnih otrok gledé na to, da šteje naša zadruga skoraj največ udov iz šišenske občine, upamo tudi, da se sprejme ta predlog;

400 gold. se pridene rezervnemu fondu, ki se s to svoto poviša na 2392 gold. 67 kr.;

396 gold. 96 kr. se prepíše na novi račun, da se plača iz te svote pristojbina s povišanjem vred za vse leta obstanka zadruga nazaj in 20 gold. za uradno sobo, ki se niso izplačali lansko leto.

Predlogi nadzorstva se po kratki debati soglasno sprejmo in preide se k volitvi novega odbora. Po predlogu dr. Vošnjaka izvolijo se v ravnateljski odbor soglasno: Jan. Knez star., ravnatelj; A. Jenko, kontrolor; Ant. Knez, blagajnik; namestnikoma pa: V. Ogorelc in Jan. Verhovnik. V nadzorstvo izvolijo se vsi prejšnji gospodje odborniki, namreč: Ig. Kotnik, E. Ločnik in dr. Vošnjak in izreče se jim zahvala občnega zbora, sosebno pa še gospodu Ig. Kotniku, ki se je mnogo trudil v prosep društva.

K zadnji točki dnevnega reda „predlogi društvenikov“ omenja dr. Vošnjak, da sedaj, ko je društvo sprejmenilo svoja pravila in daje toliko poroštva, bi bilo pač želeti, da se delovanje društva bolje razglasi, kakor se je do sedaj, ker le na ta način bode mogoče društvo razširiti tako, kakor zasluži z ozirom na svoje občekoristne namene. Razpošljejo naj se toraj na vse županstva in župnijske urade našega okraja primerne razglasila, da se bode občinstvo podučilo. Ta predlog podpira g. Ig. Kotnik sosebno z ozirom na to, da namerava društvo znižati obresti posojilom in se vsled tega ravnateljskemu odboru potrebno naroči.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

50.

Gibraltar.

Čim bolj se približujemo Gibraltarju, tem bolj nas zanimiva ta sloveča trdnjava. Na srednjem in največem vrhu te skalnate gore ponosno plapola angleška zastava. Južni vrh je potegnjen, in na skrajnem njegovem rtu „Punta de Europa“ stoji svetilnik sredi strahovitih utrd. Severni vrh je zeló strm, kakor da je odsekan. V tem vrhu so tri vrste v živo skalo vsekanih otlin, po katerih baterije stojé. Meja angleška je zaznamovana s celo vrstjo plavajočih sodcev; tu je vedno po več angleških vojnih brodov zasidranih. Ob morju, to je zunaj mesta, belijo se premnogi letni dvorci z bujnimi nasadi. Okolu poludesetih smo obstali pred „vodnimi vrati“. Angleški vratar je bil sicer jako uljuden, vendar smo morali še tri ure čakati, predno smo smeli na posredovanje pruskega konsula iti skozi vrata. To dovoljenje velja samo za en dan, in sicer edino le za mesto, kdor hoče dalje ostati v mestu, mora pripeljati poroka, in to domačina. Takih porokov je lahko dobiti, vsak domač Jud je pripravljen porok biti za par pijastrov, dokler ga hoče kdo imeti.

Ker sem več dni pomudil v Giberaltaru, ogledal sem marsikaj. Tu se shajajo razna ljudstva, vzlasti mnogo je Angležev, Škotov, Španjcev, Italijanov, Mavrov, Judov, Zamorcev in Mulatov. Mavri se odlikujejo z nenavadno mirnostjo in ponositostjo, nosijo lepo brado, in se pokri-

vajo z belim turbanom. Komaj ti pogledajo afrikanskega Juda, ki se jim prilizuje, sladká in ponuja na službo. Tudi afrikanski Judje se oblačijo po jutrovske kroju, samo da nimajo turbana, ampak usnjeno kapico, in mesto rumenih mohamedanskih pantofljev natikajo črne. Zaružaveli Marokanci se oblačijo z večine v rudečo obleko in se pokrivajo z zelenim turbanom. Ti Afrikanci se ne smejo naseliti na Gibraltarju, ali v kljub temu vendar premnogi skoro vedno tu stanujejo; kedar jim preteče dovoljeni obrok, vrnejo se v Afriko, čez kaj dni dojdejo zopet preko morja, in dobé novo dovoljenje.

Skozi vodna vrata smo prišli najpreje na obširen, z večine z vojašnicami obrobjen trg, in potem v kraljevo ulico, ki je najlepša, kar jih je. Človek meni, da je prišel na nov svet. Noben dom nima balkona, vsak brez izjeme zelene jalouzije ali zaslonke, stene pa so ali rumene ali črne. Velike so cigarnice, odlične so gostilnice in kavane, nagizdane so prodajalnice, in za čudo bogate so knjig in drugega temu sličnega knjigarne. Ali vse je tako rekoč stisnjeno na malem prostoru. Tu in tam smo videli in ogledali prodajalnice mavriških trgovcev, ki so molčé sedeli po mehkih jastukih, kadili, pa malo po malem srkali črno kavo. Na nizkih mizah so prodajali razne rožne esence, volnene in svilene pasice, sage, kožice in drugo tako robo. Prahu je dosti po ulicah, ker niso potlakane; nekatere so zeló strme, prav za prav niso drugo nego v skalo vsekane stopnjice. Kedor ima karto, more povsodi iti, razen v otlino k baterijam, za tam je potreba še posebnega dovoljenja, ki ga daje deželni predsednik. Skozi južna vrata smo prišli na prekrasni mestni perivoj, ki je zasajen z raznimi izbranimi tujimi rastlinami. Od tu imaš lep razgled po zatoku, na španjske gore in na obalo afrikansko. Tu stoji bronasti kip vojvoda Wellingtona. Sem in tje med nasadi za okopi zijajo cele vrste baterij. Strahovito je utrjena tudi do sto čevljev visoka „Punta de Europa“. Vsaka kolikaj znatna višina je nastavljena s topovi.

Na srednji vrh, na katerem plapola zastava angleška, more se dospeti po več potih in stezah. Od tu se lahko razgleda vsa na tri vrhove razcepljena gora. Obsega ti $1\frac{1}{2}$ milje, in najviši vrh meri 1439 čevljev. Razgled je skoro grozen, človek meni, da plava v zraku nad morjem. Groza ga spreha, kedar gleda, strme stene po vzhodnem rebu. Po teh strminah prebivajo opice, drugod v Evropi jih ne dobiš. Živé ob mladikah pritličje palme, ki tu jako bujno raste. To so tiste vrste opice, ki jih pri nas z medvedi okrog vodijo, da plešejo in druge burke uganjajo. Malokedaj jih človek dobi na spregled; jaz sem jih videl samo enkrat, veselo so žvrgolele med grmovjem, ali se spenjale po robatih skalah. Ubijati se ne smejo, niti loviti, kdor bi jo ubil ali vjel, obsodijo ga na hudo globo.

Kdor hoče ogledati v živo skalo vsekane kazemate, mora imeti posebno dovoljenje od deželnega predsednika. Te kazemate so dolgi hodniki; po njih stojé topovi, ki zijajo skozi izsekana oknica. Kedar streljajo, kmalu se vse otlino zadimijo, tako da kanonirji ne mo-

rejo zmagovati, in še vselej se je prigodila nesreča, večja ali manja, kedar so imeli vaje.

V gibraltarski gori je tudi še več drugih otlin in jam. Najbolj na glasu je Šent-Mihelska jama. Do konca jej še niso prišli. Marsikater predrzen častnik in vojak je uže konec vzel, ker se je preveč upal. V obče so dijo, da je vsa gora izotljena, kakor postavim satje.

Posadka gibraltarska ima 3000 — 4000 mož, in mesto do 16.000 duš. Čudovit red kraljuje povsodi, da si so stanovniki različnih narodnosti in ver. Berača tu ni dobiti. Vsak stan in vsaka narodnost uživa svoje posebne pravice. Ali ob vsem tem Gibraltar ni drugo nego tolovajski brlog, kajti od tu se uganja pod varstvom Angleške najhuja premitna ali tinotapska kupčija s Španjsko.

Mesto so ustanovili Mavri, ki so pod vodstvom Tarikovim te gore se polastili. Strategiški položaj gore so spoznali uže Rimci, zato so jo naselili in nazvali Julia Calpa. Razni mogočnjaki so se pipali za to ped zemlje, vzlasi Španjci, a naposled so jih Angleži spodrinili, in to z izdajstvom 1704. leta pod vodstvom princa Hessen-Darmstadta. Zastonj je Španjska štirikrat navalila na trdnjavo, da jo preotme, ni se jej sponeslo v kljub temu, da jo je Francoska podpirala. Glasovit je bil zadnji poskus 1779. l., ki je trajal vse do 1782. l. Pravijo, da 40.000 mož, 40 vojnih brodov, 10 plavajočih baterij s 142 topovi, pa drugih 200 velikih topov s kopnega je nastavljenih proti trdnjavi, ki ni imela več kot 7000 mož za branbo. Dne 13. septembra 1782. l. ste zedinjeni sili bili do tal poraženi. Španjska v kljub temu še ni popustila svojega namena, nadaljevala je obleganje, ali Angleži so ovrli vselej vse njene poskuse. — Mir utrehtski 1783. l. zagotovil je Angležem posest Giberaltarja, in da bi ga tem huje utrdili, potrosijo za-nj vsako leto do 40.000 gold. Danes ga brani do 600 kanon, ki jih z morja niti ne opaziš. Veščaki zatrjujejo, da je ni trdnjave na svetu, ki bi se mogla gibraltarski primerjati.

51.

O značaju Angleževem.

Pripluli smo v Falmouth. V tej luki angleški odpočiva trgovina, preden se razlije po velikih trgovinskih žilah, ki so napeljane v vse dele sveta. Falmouth ima uglednih znanstvenih društev. Med Falmouthom in rtom Lizard menil je Tacit, da so ostanki Iberov, ki so se v davnem času bili naselili tam gori. Ali to so bili potomci starodavnih prebivalcev, ki so se znali dolgo upirati navalom tujcev. Njihov jezik živi dandanes samo še v raznih imenih. Reclue nam sporoča, da je 1778. l. umrla v Mousehale-u poslednja žena, ki je še govorila ta jezik. Neki pobožni filologi so jej postavili nadgrobnik kamen.

Vtisek, ki ga napravi náte bodi-si katerokoli angleško mesto ali selo, ostane trajen. Niso to goros tasne palače in umetniške zgradbe, katerim se čudiš, nego so raznedelavnice in tovarne. Po žilah angleškega naroda teče jako pomešana kri. On izhaja od pradedov, kateri